

Відомо, що людина, яка віддає себе до останку улюбленій справі, не має віку. Рецепт нев'яучої молодості Ігоря Дмитровича я знайшла в журналі «КАРАВАН історій» за березень 2012 року в інтерв'ю до статті «Искусство жить», де він сказав: «Мое життя вдалося! А якщо серйозно, то мені справді пощастило. Я товаришував з «золотим голосом» Анатолієм Солов'яненко, грав у футбол з Валерієм Лобановським, на лузі біля його дачі, отримав Золоту медаль Верещагіна і відпочивав разом з Василем Лановим, дарував у день народження «Київський торт» Михайлу Ульянову, і разом з ним знімався у фільмі «Блокада». Я багато років товаришував і співробітничав з Богданом Ступкою, зустрічався з провідними діячами науки і культури багатьох країн світу... Продовжую свою науково-педагогічну роботу, опублікував понад 300 наукових розвідок. При цьому до себе ставлюсь досить іронічно, а ось дружиною і сином пишаюсь. З Алею ми прожили 53 щасливих роки, а Олексій пішов моїми стежками: вже понад 10 років він — ректор Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого», заслужений діяч мистецтв України, член-кореспондент Національної академії мистецтв України, професор.

Поввижницька діяльність Ігоря Дмитровича Безгіна належним чином поцінована державою. Він — повний кавалер ордена «За заслуги» (I, II, III ступенів), нагороджений Орденом Ярослава Мудрого V ступеня (2011), Почесною грамотою Верховної Ради України (2004), Золотою медаллю Академії мистецтв України, Золотою медаллю В. В. Верещагіна Російської академії художеств, іншими державними відзнаками. Він лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, Премії Національної спілки театральних діячів України, Премії ім. Івана Франка в галузі журналістики та інформаційної діяльності, Премії «Київська пектораль». Має почесне звання — заслужений діяч науки і техніки України.

Підсумки наукової і творчої діяльності Ігоря Безгіна ще рано підводити, адже у нього багато планів, які мають здійснитися, книга його життя ще не дописана, на нього чекають нові і нові наукові розробки, ролі, книги. Зичимо йому міцного здоров'я для подальшої творчої роботи.

Валентина СЛОБОДЯН

*заслужений працівник культури України,
кандидат мистецтвознавства, доцент*

МИХАЙЛО КРИВОЛАПОВ **До 75-річчя від дня народження**

Для Михайла Олександровича Криволапова — академіка Національної Академії мистецтв України, доктора наук, професора, заслуженого діяча мистецтв України та заслуженого діяча культури Польщі, члена Національної спілки художників України — властива багатогранна, різнопланова діяльність: наукові дослідження, постійний рух у вирі спільнотного життя, викладання та інше.

Народився М. Криволапов 16 вересня 1936 року на Київщині. П'ятнадцятирічним вступив у Ризьке художньо-поліграфічне училище. Відраджений на практику до видавництва й друкарні АН СРСР, де того часу видавалася історія російського образотворчого мистецтва у 13-ти томах, він уперше доторкнувся до мистецтвознавчої науки. Відтоді образотворче мистецтво стало основним його зацікавленням. У 1955—1956 рр. працював у альманасі «Дружба» (Дагестан), де в яскравому літературному середовищі долучився до літературно-художньої критики. Спілка письменників Дагестану рекомендувала його до навчання на відділенні літературознавства й художньої критики Літературного інституту ім. Горького у Москві. Та М. Криволапов повертається в Україну і 1968 року завершує свою освіту на факультеті теорії та історії мистецтва Київського державного художнього інституту (нині НАОМА). Працював редактором Державного видавництва образотворчого мистецтва і музичної літератури УРСР (тепер «Мистецтво»). А в 1970 році як один з ініціаторів заснування журналу «Образотворче мистецтво» посів місце відповідального секретаря у цьому виданні.

У 1971—1978 рр. працює у Міністерстві культури УРСР на посадах головного експерта й начальника управління образотворчого мистецтва, був членом колегії цього міністерства. Одночасно очолює Державну раду з монументального мистецтва та Художньо-експертну (закупівельну) комісію з монументального та народного мистецтва Міністерства культури та Держбуду УРСР.

Поєднання М. Криволаповим служби у міністерстві зі служінням мистецтву, підтримка ним нестандартних талантів співпадали не завжди. Інколи сприяння включенню творів талановитої молоді авангардного напрямку до експозиції художньої виставки (зокрема несанкціонований показ таких робіт під час великої ювілейної виставки 1972 року в Москві) загрожувало урядовцю не тільки втратою посади. На щастя, завдяки блискучим відгукам про виставку у пресі, покарання організаційної самодіяльності обійшлося для М. Криволапова лише суворою доганою. Неприємності для нього виникали також під час спорудження меморіалу трагедії у Бабиному Яру.

Протягом 1970-х років Управління образотворчих мистецтв МК УРСР організувало художні виставки в Болгарії, Бельгії, Канаді, Польщі, США, Угорщині, Франції, Чехословаччині, Югославії, в республіках СРСР. Як представник України в комісії ЮНЕСКО з вивчення слов'янських культур, М. Криволапов стає делегатом Всесвітніх форумів славістів (1982–1995 рр.), бере участь у днях культури України в Бельгії, Естонії, Нідерландах, Югославії. Його мистецтвознавчі праці пропагували українське мистецтво і закордоном. Так, наприклад, його публікації «Народне мистецтво України» та «Образотворче мистецтво України» виходять у Загребі сербсько-хорватською мовою.

Бачення перспектив розвитку мистецтва й генерування відповідних новацій проявляються у спільчанській, а особливо — у педагогічній роботі М. Криволапова. У Київському художньому інституті (НАОМА) він працює на посадах доцента, професора, завідувача кафедри теорії та історії мистецтва (1987–2004), проректора з наукової роботи (1978–1993 рр.). За цей час він започаткував кілька нових, вельми продуктивних для формування українських мистецтвознавців ініціатив. Широкого звучання та серйозної наукової основи набув напрацьований ним навчальний курс художньої критики та спецкурс з історії художньої критики в Україні. Вельми плідним та своєчасним стало введення в НАОМА нового напрямку мистецтвознавчої освіти — підготовки фахівців-менеджерів з питань управління та організації художньої культури.

У 1996 році М. Криволапов входить до когорти академіків-засновників Академії мистецтв України як базової установи з визначення магістральних напрямків художньої культури України, розробки фундаментального мистецтвознавства і впродовж 1997–2006 рр. працює на посаді головного ученого секретаря цієї установи. Поряд з організаційною М. Криволапов провадить науково-дослідницьку роботу і публікує мистецтвознавчі праці: альбоми, статті, монографії, навчально-методичні посібники, нариси, присвячені творчості видатних художників ХХ ст. — А. Базилевичу, О. Лопухову, В. Пузиркову, П. Сльоті, В. Шаталіну. Водночас він започаткував і нові напрями досліджень: з історії української художньої освіти в НАОМА та з історії Спілки художників України («Дослідження з історії Спілки художників України»).

Головною працею науковця стало створення історії української художньої критики ХХ ст., осмислення її ролі в українському мистецтві. Досі дослідження з цієї теми були фрагментарним. Довгі роки збирання та обробка колосального за обсягом матеріалу (велика частина якого була схована у спецфондах, розпорошена по раритетних виданнях і лише частково збережена у приватних збірках книжок) була справжнім науковим подвижництвом. Тож масштаб роботи й погляд з початку століття дав змогу оцінити взаємодію критики та мистецтва, побачити динаміку у контексті художньої культури. Монографія «Українське мистецтво ХХ століття в художній критиці» (2011) стала основою докторської дисертації М. Криволапова, яку високо оцінили не тільки мистецтвознавці, а й культурологи, представники методологічних гуманітарних дисциплін. Предстоятель української філософської школи, академік М. Попович у рецензії на згадане дослідження відзначив уміння дисертанта при багатовекторному аналізі побачити, виявити головне в історичному процесі.

Як вчений, котрий провадить фундаментальні дослідження, започатковує нові напрями в науці, академік М. Криволапов заробив заслужений авторитет серед мистецтвознавчої спільноти. За соціологічними дослідженнями він посідає високі рейтинги серед мистецтвознавців та критиків. Як активний і впливовий діяч розбудови української культури М. Криволапов нагороджений державними та урядовими відзнаками: Почесною грамотою Верховної Ради України, Почесною грамотою Кабінету міністрів України, Золотою медаллю Академії мистецтв України.

Мистецтвознавець успішно продовжує багатогранну та плідну організаційну діяльність, науково-дослідницьку та викладацьку роботу — своє служіння мистецтву.

Тетяна ОРЛОВА

кандидат філософських наук, професор

РОСТИСЛАВ ПИЛІПЧУК

До 75-річчя від дня народження

Традиції академічної театральної школи, які розвиває у своїх працях і намагається передати своїм учням Ростислав Пилипчук, він перейняв не так від прямих учителів, як від попередників. Це — вишкіл, в якому домінує позитивізм класичної гуманітарної науки й історико-біографічний метод, майже не затьмарений соціологізмом і актуальними соціальними замовленнями. Наразі праці Р. Пилипчука звернені не лише до замкненої театрознавчої спільноти, а й до ширшого кола гуманітаріїв, зокрема й практиків театру.

Особливе місце у традиціях цієї школи належить Іванові Франку, якого прийнято вважати засновником української театрознавчої науки і від якого Р. Пилипчук сприйняв не лише принципи історичного аналізу, пріоритет факту над кон-